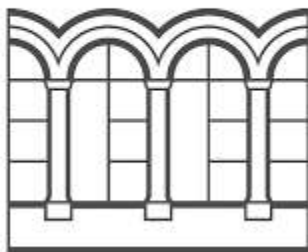

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Одељење за социологију и Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање

ФИЛОЗОФСКИ
ФАКУЛТЕТ

1838

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ СОЦИОЛОГИЈЕ

СТАНДАРД 4: КВАЛИТЕТ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Опште одлике квалитета, релевантне и за квалитет програма мастер академских студија социологије (у вези са стратегијама за обезбеђивање квалитета, стандардима и поступцима за обезбеђивање квалитета, системом обезбеђивања квалитета, квалитетом наставног процеса, квалитетом научно-истраживачког рада, квалитетом наставника и сарадника, квалитетом студената, квалитетом уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса, квалитетом управљања високошколском установом и квалитетом ненаставне подршке, квалитетом простора и опреме, улогом студената у самовредновању и провери квалитета, систематским праћењем и периодичном провером квалитета) саставни су део анализе квалитета програма на Филозофском факултету (Извештај о самовредновању, 2019.). Овај извештај садржи додатну анализу података који се односе специфично на Мастер академске студије социологије.

а) Опис стања и анализа квалитета

Квалитет студијских програма који се реализују на Филозофском факултету обезбеђује се и прати према успостављеним процедурама које су обезбеђене посебним правилницима (Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђивање квалитета и самовредновање, Правилник о студентском вредновању наставе) а послове вредновања обавља посебна факултетска *Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање* чији су чланови представници наставника са различитих Одељења и представници студената. У процесу праћења квалитета организује се испитивање мишљења актуелних студената, дипломираних студената и послодаваца, док је мишљење наставника обезбеђено кроз учешће у припреми SWOT анализе и акционог плана студијског програма.

Осим кроз устаљене процедуре за одобравање програма и обезбеђивање и контролу квалитета, квалитет овог програма заснива се и на самовредновању које организује тим наставника који ради на одељењу – редовна евалуација наставе појединих предмета, испитивање мишљења студената и дипломираних студената мастер академских студија социологије.

Мастер академске студије социологије усмерене су на стицање знања и развијање способности и вештина неопходних за самосталан стручни и научно-истраживачки рад социолога у различитим областима, као и за даље образовање и перманентно стручно усавршавање. *Циљеви мастер академских студија социологије јесу:*

- дубље и целовитије сагледавање теоријских и методолошких знања из одређене области социологије и њене повезаности са сродним дисциплинама;
- оспособљавање за критичко промишљање друштвених појава, кроз теоријску анализу и оперативно закључивање;
- оспособљавање за самостално конципирање и извођење научних и примењених истраживачких пројеката у одређеној области социологије;
- оспособљавање за обављање наставног рада;
- стицање одговарајућих научних, стручних и практичних знања за професионално и иновативно деловање дипломираних социолога у различитим областима друштвеног живота;
- оспособљавање и припрема за докторске студије.

Ови наведени основни и посебни циљеви мастер академских студија социологије су усклађени са очекиваним општим и специфичним компетенцијама дипломираних социолога, као и са исходима изучавања социологије:

Савладавањем програма мастер академских студија социологије студент стиче следеће *опште способности*:

- самосталног избора и примене метода и поступака у процесу истраживања друштвене стварности; - стручне експертизе у истраживачкој и саветодавној пракси;
- примене знања у истраживачкој, педагошкој и саветодавној пракси;
- остваривања комуникационе сарадње са међународним научним и стручним институцијама.
- мултиперспективног и интердисциплинарног приступа изучаваним проблемима.

-Савладавањем мастер академских студија социологије студент стиче следеће *предметно-специфичне способности*:

- темељног познавања и разумевања одређене области социологије и специфичних друштвених проблема;
- темељног познавања специфичних приступа и метода у истраживању одређене друштвене области;
- познавање рада међународних институција које се баве одређеном облашћу социологије, као и институција које се на практичан начин баве одговарајућим специфичним друштвеним феноменима;

- коришћења информационо-комуникационих технологија за претраживање и обраду података у специфичној области социологије и сродних наука;

- стручне експертизе у решавању конкретних друштвених и истраживачких проблема уз употребу научних метода и поступака.

По завршетку мастер академских студија социологије студенти:

1. владају знањима и вештинама неопходним за самосталан истраживачки рад у области социологије за коју се одреде.
2. Студенти су обучени за анализу стања, оперативна истраживања и конципирање могућих промена (практичних мера, решења) у одређеним областима друштва.
3. Стечене способности и знања квалификују завршене студенте за рад на научним пројектима, као и примењеним истраживањима.
4. Студенти су оспособљени за обављање високостручних послова у васпитно-образовним, научним институцијама за друштвена истраживања, институцијама културе јавног и приватног сектора, државној администрацији и службама, медијима, агенцијама за истраживање јавног мњења и тржишта, консултантским организацијама, итд.
5. Студенти могу самостално да проширују своја знања и да преносе стечена знања другима.

О усклађености исхода програма са компетенцијама које се очекују од дипломираног социолога сведоче и резултати евалуативног истраживања којим је испитивана процена дипломираних студената мастер академских студија социологије и послодаваца, односно директора и институција у којима раде свршени студенти ([Прилог 4.1](#), [Прилог 4.2](#)).

Како је већ поменуто у претходној анализи, програм одговара актуелним захтевима који стоје пред мастер социолозима у Србији. Његова адекватност потврђује и чињеница да су у периоду након прве, а и последње акредитације која је била 2014. године, надлежна просветна тела потврдила излазно звање (мастер социологије) у правилнике којима се регулише врста стручне спреме неопходне за обављање одређених занимања.

Остваривању циљева доприносе пре свега наставне методе и одговарајући задаци за студенте (током часова, као предиспитне и испитне обавезе). У наставном процесу доминира интерактивни приступ настави и у великом мери је заступљено кооперативно учење. Организацију интерактивне наставе олакшавају мале групе студената (у [Табели 4.1](#), је приказан број студената који је акредитацијом утврђен. Уколико број студената превазилази оптималан број, студенти се деле у више група) и компетентност наставника за овакву наставу (будући да су међу њима наставници који се теоријски и истраживачки баве разумевањем друштвених појава, на шта указујују њихове радне биографије и библиографије). Неке од активности студената и испитних и предиспитних задатака које сведоче о адекватности за остваривање циљева и развој компетенција мастер социолога

су: разумевање и компарација културних компоненти различитих култура (Модул: Критичке студије интеркултуралности), проширено знање општих социолошких феномена (Модул: Општа социологија), упознавање метода наставе социологије у школама (Модул: Наставник социологије), као и разумевање промена друштва и животне средине, опасности по опстанак појединаца и друштва у целини као и евентуалне мере одрживости (Модул: одрживи развој). Задаци у којима се очекује израда самосталних емпиријских пројеката омогућавају да студенти повезују теоријска и практична знања, развијају критички однос према теорији и досадашњој пракси у друштвеним истраживањима као и саморефлексиивност, а активности у којима раде у групама - да се оспособљају за тимски рад. Усклађеност приступа рада током часова и захтева на предиспитним и испитним задацима доприносе да се кроз програм шаље конзистентна порука о програмским захтевима и о исходима које треба да постигну.

Покривеност планираних исхода програма садржајима и методама наставних предмета може се сагледати кроз табелу у наставку.

Табела: Покривеност програмских исхода кроз обавезне и изборне наставне предмете на различитим модулима и обавезним предметима Мастер академских студија социологије - мапирање

Исходи	Предмети	ЕСПБ
Овладавање основним теоријско методолошким знањима из области социологије: обавезни теоријско-методолошки предмети (ТМ)	Методологија социолошких истраживања Кључни проблеми социолошке теорије	6 6
Изборни стручно-апликативних предмета – овладавање стручним знањима (СА) Модул Критичке студије интеркултуралности – Перспективе Истока:	- Ислам -религија, култура, цивилизација - Руска авангарда и револуција - Азијски привредни систем - Критичке студије интеркултуралности - Кина – култура, цивилизација, филозофија, религија, језик - Родне студије - Друштво и филм: пример (ауто)стереотипи Балкана и Источне Европе - Студије урбане културе Кине	6 6 6 6 6 6 6 6 6
Изборни стручно-апликативних предмета – овладавање стручним знањима (СА) Модул Наставник социологије	- Васпитно-образовни рад са децом са посебним потребама - Методе и технике наставног рада - Методика наставе социологије 2 - Методика праћења и оцењивања наставног рада - Статистика у друштвеним истраживањима	6 6 6 6 6
Изборни стручно-апликативних предмета – овладавање стручним знањима (СА) Модул	-Увод у студије одрживог развоја - Информационо-комуникационе	6

Одрживи развој	технологије и друштвене мреже	6
	- Миграције и одрживи развој	6
	- Одрживи локални развој	6
	- Привредни развој	6
	- Статистика у друштвеним истраживањима	6
	- Сиромаштво и социјална искљученост	6
Изборни стручно-апликативних предмета – овладавање стручним знањима (СА) Модул Општа социологија	- Глокализација идентитета	6
	- Друштво и политика	6
	- Економска глобализација	6
	- Ислам – религија, култура, цивилизација	6
	- Историја антрополошких теорија	6
	- Квалитативне методе истраживања	6
	- Компаративна социологија организације	6
	- Политичка глобализација 2	6
	- Политичка и идеолошка употреба националног мита	6
	- Родне студије 2	6
	- Савремена породица као изазов	6
	- Социологија маргинализованих група	6
	- Социологија савремених покрета у архитектури	6
	- Социологија сазнања 2	6
	- Српска политика	6
	- Статистика у друштвеним истраживањима	6
	- Увод у систематску породичну теорију и терапију	6
Препознавање израживачког феномена, одабир методе и прикупљање података	СИР	10
Анализа прикупљених података и апликација научених социолошких теорија	Завршни рад	20

На основу наведених анализа може се закључити о адекватности циљева програма и њиховој усклађености са циљевима високошколске установе (Извештај о самовредновању Филозофског факултета за 2019., стр. 38), адекватности структуре и садржаја студијског програма, исхода планираних програмом и могућности запошљавања и даљег школовања студената који заврше програм.

Остваривање планираних исхода учења и развој компетенција студената кроз мастер академске студије социологије се прати кроз евалуативне упитнике које попуњавају свршени студенти ([Прилог 4.1.a](#)). У процесу праћења квалитета овог програма обезбеђено је мишљење 38 дипломираних студената и 12 релевантних актера који запошљавају неке од наших дипломираних студената ([Прилог 4.2](#)).

Приказани подаци указују да и из угла дипломираних студената и послодаваца програм развија компетенције релевантне за професију мастер социологије, као и спремност полазника да критички преиспитују сопствену праксу и континуирано се усавршавају.

Свршени студенти различите аспекте програма оцењују високим оценама, при чему је најнижа оцена додељена начину организације наставе. Наиме, велики број полазника ради и/или станује изван Београда због чега постаје посебно захтевно пронаћи термин наставе који ће одговарати свим студентима. С друге стране, квалитет литературе, адекватност наставних метода и комуникација са наставницима су оцењени највишим оценама.

Учење студената кроз које се очекује достизање очекиваних исхода одвија се кроз следеће активности: активно учешће у настави – кроз активности које директно организују наставници (предавања, дискусије, дебате, радионице, гостујућа интерактивна предавања, анализа визуелних садржаја, заједничко решавање проблемских и практичних задатака, консултације), самостални рад и припрема за проверу знања (изучавање литературе, израда предиспитних задатака – студија случаја, анкете и интервјуи са различитим групама становништва, обрада података, тумачење података) и повремено кроз праксу у институцијама (Кабинет за демографију и популациону политику и Психијатријска болница др Лаза Лазаревић) .

На сесницама Одељења за социологију разговара се о укупној оптерећености студената и кроз дискусију се настоји постићи уједначеност захтева сродних предмета и адекватност оптерећења предвиђеном број ЕСПБ. Наставници кроз евалуацију предмета на крају семестра повремено од студената сазнају перспективу студената о различитим аспектима наставе на предмету. На основу овако прикупљених података и анализе података о броју студената који у року заврше програм дошло је до корекције броја предиспитних задатака на неким обавезним предметима и изборним предметима. На основу испитивања мишљења дипломираних студената о квалитету програма, оптерећеност студената се не издваја као проблем, а адекватност обима литературе је високо оцењена ([Прилог 4.1.](#)). Ипак, имајући у виду мали број студената који заврше програм у року, може се констатовати да постоји простор за унапређивање у систематичности праћења оптерећења студената на програму у целини, те преиспитивања и усаглашавања оптерећености студената на предметима са истим ЕСПБ.

У наставку је дат пример процене оптерећења студената на предмету *Увод у студије одрживог развоја*

Табела: Процена оптерећења студента активностима потребним за достизање очекиваних исхода предмета – **Увод у студије одрживог развоја**

Научно поље	Друштвено-хуманистичке науке
Научна област	Социологија
Ужа научна област	Социологија

Студијски програм	Мастер академске студије социологије	
Назив предмета	Увод у студије одрживог развоја	
Статус предмета	Изборни	
Број ЕСПБ	6	
	Активности	Време у сатима укупно
Број часова активне наставе (недељни фонд)	$2+2=4$ - предавања 2 часа = 1,5 сати - вежбе 2 часа = 1,5 сати	1 час = 45 мин = 0,75 сати $4 \times 0,75 = 3$ сата 3×15 недеља = 45 сати
Време проведено у самосталном раду	- изучавање обавезне и препоручене литературе - претрага података за илустрацију феномена о којем се израђује семинарски рад - писање семинарског рада	$2 \text{ сата} \times 15 \text{ недеља} = \mathbf{30 \text{ сати}}$
Време проведено на обавезној стручној пракси		
Време проведено за припрему и проверу знања	- читање литературе потребне за проширење семинарског рада - писање испитног рада - читање обавезне литературе за испит	Читање 10 страна = 1 сат $150 \text{ страна} / 10 \text{ страна} \times 1 \text{ сат} = \mathbf{15 \text{ сати}}$ Писање 1 страна = 2 сата $10 \text{ страна} \times 2 = \mathbf{20 \text{ сати}}$ 4 сата
Време обухваћено самом провером знања	Усмени испит и одбрана испитног рада	1 сат
Укупан број сати		105
Укупан број сати у ЕСПБ		5
Остварени исходи учења	Студент: <ul style="list-style-type: none"> – Усваја знања о кључним проблемима у економском, социјалном и еколошком аспекту одрживог развоја – Критички процењује односе између економског и осталих аспеката одрживог развоја у зависности од различитих друштвених чинилаца – Препознаје сложеност међусобног односа различитих аспеката одрживости кроз 	

	<p>анализу студија рађених на конкретним примерима (на на националном, регионалном, локланом нивоу)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Аргументовано заступа избор неког од приступа одрживом развоју (еколошка модернизација, политичка екологија и сл.), одређује могуће циљеве одрживсоти и ризике у одређеном друштвеном контексту, ослањем на доступне емпиријске податке.
--	--

Унапређивање и континуирано осавремењивање програма се заснива на компетентности наставника ангажованих на програму (што се огледа у њиховој научној продукцији релевантној за предмете које предају, као и за разумевање професије мастер социологије и образовања за наведену професију), као и њиховој укључености у разне групе формиране са сврхом креирања јавних државних политика (учешће у писању Стратегије за подстицање рађања, Стратегије за управљање и миграција, РЕМ и слично). Осавремењивање програма је видљиво из литературе која се користи у предметима на програму (која садржи релевантну литературу новијег датума).

Документа која се односе на захтеве за израду мастер рада, посебно у погледу академске методологије, формалних аспеката и критеријума оцењивања доступна су на сајту Универзитета у Београду (<http://www.ius.bg.ac.rs/studije/pds/Standardi%20za%20izradu%20zavrsnog%20master%20rada.pdf>). Са специфичним захтевима израде мастер рада студенти се упознају и кроз сталну комуникацију са одабраним ментором.

Одељење за социологију евидентира електронске адресе студената који похађају програм, те и након завршених студија остварује сарадњу са њима на следеће начине:

- позива дипломце и бивше студенте на гостујућа предавања и радионице које организују наставници самостално или у сарадњи са другим институцијама, а од којих мастер социолози имају практичну корист или су важни за њихову информисаност. Предавања се одржавају или у просторијама Филозофског факултета или у просторијама Института за социолошка истраживања (<http://isi.f.bg.ac.rs/>) који је посебна научно-истраживачка јединица у оквиру које су ангажовани чланови Одељења за социологију
- укључује свршене студенте мастер студија који су наставили школовање у истој

институцији у наставу на предметима, како би актуелним студентима представили своје радове настале током студија или након њих

- укључује свршене студенте мастер студија који су наставили школовање у истој институцији у часове на програму како би представили свој приступ друштвеним проблемима са којима се упознају студенти на мастер академским студијама социологије
- укључује дипломиране мастер студенте у размену искустава са заинтересованим полазницима, како би их информисали о аспектима програма који су релевантни из угла студента;

Ипак, потребно је нагласити да у недостатку алумни клуба, свршени студенти нису у довољној мери видљиви.

SWOT анализа квалитета програма (ПРЕДНОСТИ, СЛАБОСТИ, МОГУЋНОСТИ, ОПАСНОСТИ)

ПРЕДНОСТИ		СЛАБОСТИ	
Традиција и релевантност институције за социолошке науке	+++	Недовољно добро тематски усклађени предмети на посебним модулима	++
Компетентност наставника у области друштвених наука	+++	Неуједначено оптерећење наставника и сарадника у настави	++
Усклађеност програма са програмима других еминентних Универзитета	++	Недовољна сарадња са јавним и приватним сектором ради организације стручне праксе	+++
Усклађеност свих елемената студијског програма (циљеви, исходи, садржаји, методе)	++	Могућа неуједначеност програма сродних предмета	+
Континуирано праћење мишљења студената о наставном процесу самостално и у оквиру институције	++	Недовољно праћење мишљења студената о квалитету и начину унапређења изборних предмета	++
Релевантност, савременост и доступност домаће и стране литературе (електронски)	++	Мали број студената завршава студије у року (табеле 4.2. и 4.3.)	+++

Добра комуникација и сарадња наставника на свим модулима	++	Несистематичност повратних информација о исходима програма у целини	+
Доступност информација релевантних за студенте (уводни сусрет, сајт факултета, moodle платформа)	+	Недовољно обухватан и систематичан начин прикупљања података о дипломираним студентима	+
Значајан број мотивисаних студената који настављају сарадњу са Одељењем за социологију	+	Недовољна развијеност промотивних активности Одељења за социологију	+
Постојање буџетских места за похађање основних студија социологије	+	Проблем усклађености наставе са радним временом студената	++
		Недовољна техничка опремљеност учионица	++
МОГУЋНОСТИ		РИЗИЦИ	
Боља усклађеност циљева и исхода свих предмета на појединим модулима	++	Неуједначеност сазнања, потреба и искустава уписаних студената	+
Увести (институционално) истраживачку праксу за студенте – потписивање уговора о сарадњи са јавним и приватним сектором	+++	Оптерећеност студената	+
Успоставити сарадњу са другим државним и високошколским институцијама ради организације редовних гостујућих предавања	+++	Несклад између потреба тржишта рада и броја дипломираних студената	+++
Технички унапредити простор за рад студената	++	Недовољна препознатост компетенција дипломираних социолога од стране послодаваца	++
Скала за квантификацију процене:+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно			

***

На основу прикупљених података и њихове анализе сматрамо да се мастер академске студије социологије могу окарактерисати као савремене студије за образовање дипломираних мастер социолога и да задовољавају постављене критеријуме за процену квалитета студијског програма, као и да постоји простор за њихово унапређивање.

Предлози мера и активности за унапређење квалитета студијског програма

Већ урађено:

- Уочавајући проблем да мали број студената завршава програм у року и да један број студената одустаје од студија (Табела [4.1.](#) и [4.2.](#)), смањен је број предиспитних и испитних обавеза на обавезним предметима.
- Више се ради на оспособљавању студената за израду мастер рада
- Уочавајући проблем оспособљености студената за практични рад потписани су Споразуми о сарадњи са државним институцијама – Кабинет за демографију и популациону политику и Психијатријска болница „Др Лаза Лазаревић“
- Ради унапређења знања и способности наставног кадра подстиче се њихова укљученост у домаће и стране програме друштвених делатности, као и размена наставника са страним универзитетима (на пример, Универзитет у Прагу)

Предлози даљих мера:

- Пратити однос броја уписаних и дипломираних студената;
- Успостављање и формализовање сарадње са већим бројем државних и приватних институција и фирми и домаћих и страних невладиних организација;
- Развој систематичног праћења дипломираних студената;
- Разрада методологије за свеобухватно праћење исхода програма;
- Тимски рад на развоју методика наставе специфичних стручних предмета;
- Подршка наставницима за усавршавање и повећање видљивости
- Медијска промоција програма

Акциони план за унапређивање квалитета основних студија социологије

Активност	Реализатори	Време	Очекивани резултат
Рад на усклађености циљева и метода обавезних и изборних предмета			
1. Разматрање и ревизија курикулума обавезних и изборних предмета	Сви предметни наставници	01.09.2021. до 31.12.2022.	Потпуна усклађеност програма и исхода предмета

ради њихове компатибилности			
2. Упознавање наставника са програмима других универзитета кроз учешће у међународним пројектима и разменама	Сви предметни наставници	01.09.2021. до 01.09.2026.	Усклађеност метода рада и предметне литературе комплетних студија са студијама на другим универзитетима
Рад на обезбеђивању праксе за студенте			
3. Потписивање Споразума о сарадњи са другим владиним и невладиним институцијама и приватним сектором	Декан Филозофског факултета	01.09.2021. до 01.09.2026.	Студенти ће стећи бољи увид о свом будућем занимању и неопходним компетенцијама
4. Потписивање Споразума о сарадњи са гимназијама и стручним школима где се изучава социологија	Декан Филозофског факултета и др Исидора Јарић	01.09.2021. до 01.09.2026.	Студенти стиичу практичне вештине неопходне за наставника социологије
Повећање видљивости основних студија социологије			
5. Медијска промоција мастер академских студија социологије	Сви наставници	01.01.2021. до 24.12.2020.	Препознатост програма од стране будућих студената, као и њихова упознатост са занимањем мастер социологије. Гостовање професора и сарадника одељења у телевизијским и радио емисијама
6. Израда алумни базе дипломаца	Шеф и секретар одељења. Рачунарски центар	01.02.2021. до 01.06.2022.	Допуњена база података о студенима који су завршили студије На интернет страници факултета су доступне информације о алумни

7. Организовање интезивних промоција студија мастер социологије на другим високошколским установама	Наташа Јовановић Ајзенхамер, Ирена Петровић, Вера Бацковић, Јелисавета Петровић, Немања Костић	01.09.2021. до 01.09.2026.	Учешће у промотивним активностима Филозофског факултета у Београду Договор са високошколским установама о јавним презентацијама
---	--	----------------------------------	--

Табеле и прилози за стандард 4. ОАС – Мастер академске студије социологије:

Табеле и прилози за Стандард 4:

Табела 4.1. Листа свих студијских програма који су акредитовани на Филозофском факултету са укупним бројем уписаних студената на свим годинама студија у текућој и претходне две школске године

Табела 4.2. Број и проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у претходне 3 школске године.

Табела 4.3. Просечно трајање студија у претходне 3 школске године. Овај податак се добија тако што се за студенте који су дипломирали до краја школске године (до 30.09.) израчуна просечно трајање студирања.

Прилог 4.1. Подаци за евалуацију – Евалуација МАС – дипломирани студенти, анализа података

Прилог 4.1.а. Анкета за дипломиране студенате Филозофског факултета (*мишљење дипломираних студената о квалитету студијског програма и постигнутим исходима учења спроведено приликом састављања овог Извештаја*)

Прилог 4.2. Подаци за евалуацију – Евалуација МАС – послодавци база

Прилог 4.2.а. Анкета за послодаваце (*мишљења послодаваца о задовољству стеченим квалификацијама дипломаца проведено приликом састављања овог Извештаја*)

СТАНДАРД 5: КВАЛИТЕТ НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА

Квалитет наставног процеса обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу

Наставни процес на програму мастер академских студија социологије које спровode наставници Одељења за социологију Филозофског факултета остварује се применом Статута Филозофског факултета и одговарајућих правилника, тј. правила студија: Правила мастер академских студија за студенте уписане од школске 2006/2007. године (https://www.f.bg.ac.rs/pravna_akta)

Квалитет наставног процеса у целини се обезбеђује применом Стандарда 5 (квалитет предавања, вежби и оцењивања, реализација наставе и испита), али и применом у одређеним деловима Стандарда 4 (квалитет уџбеничке литературе), као и Стандарда 7 (квалитет наставника) и Стандарда 8 (квалитет студената).

Контрола квалитета наставног процеса обухвата :

- Анкету студената о квалитету наставног процеса на Одељењу за социологију ([Прилог 5.1.а](#), [Прилог 5.1.б](#), [Прилог 5.1.в](#));
- Процедуре и поступке који обезбеђују поштовање плана и распоред наставе ([Прилог 5.2.](#));
- Спроведене активности којима се подстиче стицање активних компетенција, педагошког искуства наставника и сарадника ([Прилог 5.3.](#) и [Прилог 5.3.а.](#)).

Сваке академске године на крају сваког семестра спроводи се анкетирање студената који се изјашњавају о квалитету педагошког рада наставника и сарадника код којих су слушали наставу тог семестра, а према упитницима који се налазе у [Прилог 5.1.](#) Анкетирање се обавља у папирној форми. Свесни смо да електронска форма пружа велике могућности за брзу обраду података и свеобухватну анализу резултата, као и уштеду финансијских средстава, али се показало да студенти рађе попуњавају анкете у папирној форми. Анализирани резултати се приказују за сваког наставника и за сваки сегмент вредновања. Резултати су приказани у форми средње оцене.

Организацију наставног процеса координира за то изабрани наставник у сарадњи са Прореканом за наставу кроз транспарентне процедуре планирања: календара наставе, који усваја Савет Факултета, затим испитних рокова, распореда часова наставе за сваки семестар и они морају бити познати пре почетка нове академске године. Сви поступци су стандардизовани и за њихову примену је на нивоу факултета задужена *Комисија за наставу*, а провером и унапређењем укупног квалитета наставе бави се *Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање* коју је именовало Наставно-научно веће.

Све информације су доступне на интернет страници Факултета www.f.bg.ac.rs , и то су:

- План организације извођења наставе, испитних рокова и других активности на Филозофском факултету <http://www.f.bg.ac.rs/zaposleni/plan> или http://www.f.bg.ac.rs/studenti/plan_nastave
- Распоред предмета по семестрима и годинама студија на одељењу за социологију, као и планови и програми свих предмета доступни су на адреси http://www.f.bg.ac.rs/sociologija/program_studija.php?god=4&nivo=2
- распореди часова наставе на адреси http://www.f.bg.ac.rs/sociologija/raspored_predavanja&studije=2&semestar=1
- распоред полагања испита на адреси http://www.f.bg.ac.rs/sociologija/raspored_ispita?ROK=%27p3r1%27 (Прилог 5.2.).

Пре почетка првог семестра студенти су у обавези да се одлуче за модул у оквиру којег се налазе изборни предмети.

Сваки план и програм предмета садржи следеће:

- основне податке о предмету: назив, година, број ЕСПБ бодова, услови;
- циљеве предмета, садржај и структуру предмета;
- план и распоред извођења наставе (предавања и вежбе);
- начин оцењивања на предмету;
- уџбенике, односно обавезну и допунску литературу;
- податке о наставницима и сарадницима на предмету.

Из наставног плана предмета може се видети да наставу на Мастер академским студијама социологије на Филозофском факултету Универзитета у Београду карактерише више разноврсних облика рада, као што су предавања, интерактивни облици наставе, вежбе, консултације, стручна пракса, а облици провере знања (предиспитне обавезе) који се примењују су: семинарски рад, колоквијум, индивидуални и групни пројекти, презентације, итд. На вежбама се такође континуирано проверава знање студената класичним испитивањем, израдом задатака и презентација, тестовима, при чему се облик провере знања прилагођава природи предмета и величини групе. Успешност студената у савладавању наставног предмета прати се континуирано током наставе и изражава у

поенима. У књигама предмета су дефинисани облици рада студената који се оцењују, начин оцењивања сваког облика рада понаособ и број поена које ти облици рада доносе.

Контрола квалитета наставног процеса се огледа и у стицању активних компетенција (педагошког искуства) наставника и сарадника за извођење наставе карактеристичне за високошколске установе.

Један од примера је и приступно предавање које су у обавези да одрже сви кандидати пријављени на расписани конкурс за избор у звање доцента, приликом првог и сваког наредног избора у то звање, без обзира на претходно педагошко искуство, као и приликом избора у звање ванредног професора, уколико немају одговарајуће педагошко искуство.

На Одељењу за социологију се у наставни процес уводе и методе *e-learning*-а преко *Moodle* платформе, *Zoom* апликације, *Skype* и сличних програма. Уз одговарајућу подршку рачунарског центра Филозофског факултета, едукацију наставника и сарадника за коришћење овог начина рада, до краја 2019. године значајно се повећао број предмета, као и обим наставног садржаја заступљен на Moodle платформи. Овај сервис је постао доступан за све студијске програме (основне, мастер и докторске). Такође, овај вид наставе је највише дошао до изражаја током трајања пандемије вируса Covid-19.

На основу анализе резултата анкета и показатеља студирања, за период од 2013–2019 године могуће је закључити:

- Распоред одржавања наставе објављиван је правовремено на огласној табли и сајту Одељења са социологију;
- Оквирни распоред испита свих испитних рокова објављиван је за дату академску годину правовремено тако да су наставници, сарадници и студенти могли на време да планирају свој годишњи календар активности;
- Редовност извођења наставе била је у потпуности заступљена;
- Редовност обављања испита била је у потпуности заступљена;
- Термини пријема испитних пријава у потпуности су се поштовали;
- Процедура пријаве, израде и одбране завршних радова за студенте старијих генерација у потпуности је заступљена.
- Термини овере семестра и уписа у наредну академску годину у потпуности су се поштовали и увек се излазило у сусрет студентима;

- Процедура пријема студената на Мастер академске студије социологије била је у потпуном складу са Статутом Факултета и правилницима који се односе на ову област.

б) SWOT анализа квалитета наставног процеса (ПРЕДНОСТИ, СЛАБОСТИ, МОГУЋНОСТИ, ОПАСНОСТИ)

ПРЕДНОСТИ		СЛАБОСТИ	
Компетентни и мотивисани наставници и сарадници	+++	Постојање застареле, недовољне и неисправне опреме у неким слушаоницама	++
Активно учешће студената у наставном процесу путем сугестија током наставе	+++	Неравномерна расподела студената по модулима	++
Распоред часова и информације о свим предметима су јавно доступни на интернет страници Одељења за социологију	++	Недовољна заинтересованост, упознавање и укључење већег броја наставника у систематско праћење квалитета наставе	+++
Успостављен систем интерактивне електронске комуникације са студентима	++	Неоствареност практичне примене знања	++
Благовремено усвајање и објављивање календара активности, испитних рокова и сл.	++		
МОГУЋНОСТИ		РИЗИЦИ	
Упознавање и укључење већег броја наставника у систематско праћење квалитета наставе	++	Нерегулисана заштита ауторских права за наставни материјал доступан на интернет страници Факултета (Moodle платформе)	+
Увођење нових метода наставе и праћење њихове делотворности	+++	Неједнака оптерећеност студената	+

Успоставити сарадњу са другим државним и високошколским институцијама ради организације редовне праксе	+++	Проблем са применљивошћу знања услед недовољне практичне ангажованости студената	+++
Технички унапредити простор за рад студената, нови програми за обраду података	++	Непознавање савремених програма за обраду података	++
Скала за квантификацију процене:+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно			

5.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета наставног процеса

Акциони план за Стандард 5

Активност	Одговоран	Рок за извршење	Очекиван резултат
Осавремењивање учионица и техничке опреме	Управа факултета, Управник одељења, Координатор за мастер студије, Предметни наставник	Стално	Упознавање студената са савременијим техникама обраде података
Интензивирање и оснаживање стручне праксе, обавезно прибављање мишљења о студенту практиканту; Формирање формулара за оцену рада на стручној	Продекан за наставу, управник одељења, координатор за мастер студије и предметни	Од октобра 2021.	Стручнији, самосталнији и мотивисанији студенти, чије квалитете уочавају послодавци

практи (на шта су у својим анкетама указивали и послодавци)	наставник		
Комплетирање презентација предавања на Moodle платформи Факултета за предмете	Продекан за наставу, Управник одељења, Координатор мастер програма	Октобар 2020.	Комплетни материјали постављени на Moodle платформи Филозофског факултета у Београду

Табеле и прилози за Стандард 5:

[Прилог 5.1.](#) Обрасци анкета за анкетирање студената о вредновању педагошког рада наставника и сарадника Филозофског факултета Универзитета у Београду

[Прилог 5.1.а.](#) [Прилог 5.1.б.](#) [Прилог 5.1.в.](#) Анализа резултата анкета студената о квалитету наставног процеса

[Прилог 5.2.](#) Процедуре и поступци који обезбеђују поштовање плана и распореда наставе.

[Прилог 5.3.](#) Доказ о спроведеним активностима којима се подстиче стицање активних компетенција наставника и сарадник

[Прилог 5.3.а.](#) Мобилност наставника и сарадника

[Прилог 5.4.](#) Правилник о студентском вредновању наставе и педагошког рада наставника

СТАНДАРД 7: КВАЛИТЕТ НАСТАВНИКА И САРАДНИКА

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентно усавршавање и развој наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

7.1. Опис стања

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се поштовањем прописа који регулишу избор наставника и сарадника на факултетима Универзитета у Београду и то: Закона о високом образовању Републике Србије, Статута Универзитета у Београду, Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду (видети [Прилог 7.1.а.](#)), Правилима о ближим условима за избор наставника и сарадника Филозофског факултета у Београду која су ступила на снагу 20.09.2019 (видети Прилог [7.1.б.](#)), Правилника о стандардима и поступцима за обезбеђивање квалитета и самовредновање, Правилника о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду, Статута Факултета о условима за избор у звања (чланови од 126–141).

Професори ангажовани на Мастер академским студијама социологије уживају висок научни и стручни реноме у земљи и иностранству, они су уредници и/или рецензенти реномираних интернационалних и домаћих научних часописа. Осим у настави, већина наставника и сарадника програма су укључени у научно-истраживачке и развојне пројекте које финансира Министарство надлежно за послове науке, али и у пројекте које финансирају међународне институције и организације, државне институције, органи локалне самоуправе, домаћа предузећа и иностране компаније. Поједини наставници и сарадници одељења ангажовани су као консултанти или као чланови експертских група формираних од стране државних органа или међународних институција. Чланови Одељења који су ангажовани на програму мастер академских студија социологије се труде да нове сараднике регрутују пре свега из реда најбољих студената. Њиховим укључењем у

научно-истраживачки рад остварује се мисија континуираног обезбеђивања научног подмлатка.

Структура запослених наставника је следећа:

	Професор емеритус	Редовни професори	Ванредни професори	Доценти
Број наставника	1	16	6	8
Укупно	31			

* Професори страних језика који су ангажовани и на другим студијским групама овде нису урачунати

Поред овога одељење за социологију има и 2 наставника ангажовано по уговору.

Број наставника и сарадника на Одељењу одговара потребама реализације овог студијског програма. Од укупног броја наставника сви су у сталном радном односу са пуним радним временом. Наставници су ангажовани у просеку око 4 часа недељно.

У оцени рада наставника и сарадника Одељење има у виду квалитет педагошког рада, научног рада и квалитет других активности на Универзитету, Факултету и самом одељењу. Приликом избора кандидата у звање наставника посебно се вреднују: резултати научног и истраживачког рада кандидата, ангажовање кандидата у развоју наставе и других делатности, резултати педагошког рада, резултати у обезбеђивању научно-наставног подмлатка. Факултет обезбеђује редовно праћење и вредновање квалитета педагошког рада наставника и сарадника, укључујући и периодичну студентску евалуацију рада наставника и предвиђа подстицајне и корективне мере за обезбеђивање задовољавајућег нивоа квалитета наставе, што даље шаље на увид одељењу и сваком предметном наставнику и сараднику.

Наставницима и сарадницима омогућено је научно и стручно усавршавање и мобилност путем:

- сарадње са домаћим и међународним образовним институцијама,
- одобравања плаћених одсуства ради студијских боравака, специјализација, учешћа на научним и стручним скуповима у земљи и у иностранству,
- партиципације Факултета у финансирању научног и стручног усавршавања наставника и сарадника,
- обезбеђивања литературе, приступа базама података, библиотечким фондовима, и
- информисања о конкурсима за стипендије, научним скуповима.

У периоду од последње акредитације до 2019. године значајан број наставника и сарадника је напредовао у звањима.

Провера квалитета наставника обезбеђује се анкетирањем студената, које се изводи према Правилнику Универзитета у Београду о студентском вредновању педагошког рада наставника.

Анкета се спроводи у папирној форми и резултати показују да су оцене квалитета рада наставног особља у просеку и по карактеристикама квалитета све боље (видети Стандард 5. – [Прилог 5.1.](#)). Одељење и Факултет у целини при избору и унапређењу наставно-научног кадра посебно вреднује педагошке способности наставника и сарадника на основу резултата спроведених анкета.

Интензивирана је међународна сарадња и стимулисано је активније укључивање наставника у међународне пројекте кроз организовање бројних едукативних радионица.

7.2. SWOT анализа квалитета наставника и сарадника

ПРЕДНОСТИ		СЛАБОСТИ	
Поступак избора у звање, који је предуслов ангажовања на Мастер студијама социологије усаглашен је и унапређен у односу на критеријум Националног савета за високо образовање	+++	Обезбеђена перманентна едукација и усавршавање наставника и сарадника	+++
Квалитет наставног кадра се обезбеђује брижљивом селекцијом и избором на основу јавног поступка, уз обавезну проверу квалитета њиховог рада у настави	++	Не постоји одговарајућа мотивација за ангажовање у националним и међународним удружењима и експертским групама	++
Резултати анкетања студената поспешују планирање развоја наставничког кадра у будућности, кроз континуирано праћење оцена за сваки семестар	+++	Слабе материјалне (финансијске) могућности за стимулисање усавршавања, међународне сарадње или награђивање наставника и сарадника чији резултати то завређују	++
Наставни кадар програма Мастер академских студија социологије испуњава услов компетентности и способан је за реализацију акредитованих студијских програма и научно-истраживачког рада	+++		
МОГУЋНОСТИ		ОПАСНОСТИ	
Успоставити категорију награђивања за постигнуте значајне	+++	Недовољна посвећеност наставника едукацији за методологију извођења	+++

результате у научно-истраживачком раду у земљи и иностранству		наставе	
Одељење заједно са Управом Факултета прати истраживачке и стручне активности наставника и сарадника	+++	Непрепознавање снаге конкуренције	+++
Повезивање наставника и сарадника са наставницима и сарадницима других научно-истраживачких институција у земљи и иностранству	+++	Опасност да најбољи млади научни кадрови немају прилике да остваре академску каријеру	++
Интензивнија мобилност наставника и сарадника финансирана средствима из буџета међународних научних и стручних пројеката	+++	Финансијска криза утиче на већу заинтересованост младих наставника и сарадника за рад на пројектима уместо на унапређење наставног процеса	++
Скала за квантификацију процене: +++ → високо значајно; ++ → средње значајно; + → мало значајно; 0 → без значајности			

7.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета наставника и сарадника

Од суштинског значаја је задржати континуирано праћење и оцену квалитета и компетенција наставног особља. Применом корективних мера унапређивати квалитет наставника и сарадника, стимулишући и обавезујући их на међународну сарадњу и стручна усавршавања, у циљу осавремењавања наставних садржаја студијских програма. Наставници треба да затраже од Управе факултета да омогући унапређење софтвера за вредновање педагошког рада наставника и сарадника, као и отклањање ситних недостатака.

Акциони план за Стандард 7

Активност	Одговоран	Рок за извршење	Очекиван резултат
Размотрити и отклонити евентуалне идентификоване недостатке анкете о вредновању педагошког рада наставника и сарадника	Продекан за наставу, Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање, Координатор програма мастер академских студија социологије	Октобар 2021.	Оцена наставника у наредном семестру одражава побољшање квалитета наставе

Табеле и прилози за Стандард 7:

[Табела 7.1.](#) Преглед броја наставника по звањима и статус наставника у високошколској установи (радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору)

[Прилог 7.1.а.](#) Правилник о избору наставника и сарадника

[Прилог 7.1.б.](#) Правила о ближим условима за избор наставника и сарадника Филозофског факултета у Београду – ступила на снагу 24.09.20019.

[Прилог 7.2.](#) Однос укупног броја студената (број студената одобрен акредитацијом помножен са бројем година трајања студијског програма) и броја запослених наставника на нивоу установе

СТАНДАРД 8: КВАЛИТЕТ СТУДЕНАТА

Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

8.1. Опис тренутног стања

Укупан број студената програма Мастер академских студија социологије по годинама студија на Одељењу за социологију Филозофског факултета Универзитета у Београду, на текућој академској години, износи 43. Услови уписа на Мастер академске студије социологије су јасно дефинисани и благовремено доступни јавности како путем званичног сајта Факултета (www.f.bg.ac.rs или http://www.f.bg.ac.rs/buduci_studenti/vestiBS), тако и кроз заједнички Конкурс који објављује Министарство просвете, науке и технолошког развоја, а који је доступан на званичном сајту Универзитета у Београду (<http://www.bg.ac.rs/sr/upis/upis.php>). Поред наведеног, будући студенти актуелна обавештења и дешавања са Филозофског могу се информисати код одговарајуће службе Факултета – Службе за студентске послове као и код секретара Одељења за социологију.

Услови за упис на програм јесу завршене основне академске студије социологије (240 ЕСПБ) или завршене основне студије социологије у четворогодишњем трајању, у складу са условима утврђеним Статутом Универзитета и Факултета; студент који је завршио други студијски програм полаже диференцијални испит у складу са студијским програмом и Статутом Факултета.

Процедура пријема студената на студије детаљно је описана у Правилнику о упису студената на студијске програме Универзитета у Београду ([Прилог 8.1.](#)), такође и у Статуту Факултета. Права и обавезе студената дефинисане су и Статутом Универзитета у Београду који Факултет у потпуности поштује (доступан су на званичном сајту Универзитета у Београду, <http://www.bg.ac.rs/sr/univerzitet/univ-propisi.php>).

Оцењивање студената врши се помоћу унапред објављених критеријума, правила и процедура.

Сви наставници и сарадници Одељења поштују и у потпуности примењују критеријуме и одредбе из Правилника о полагању испита и оцењивању на испиту ([Прилог 8.2.](#)), који је доступан на званичном сајту Факултета. Велики број испита се полаже писмено, највећи број истих у форми теста што представља објективан начин оцењивања. Након писменог дела испита студенти имају право да погледају свој рад, уложи жалбу, као и да пониште оцену уколико желе, што је дефинисано Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту.

Студенти врше процену објективности оцењивања путем анкете за вредновање педагошког рада наставника и сарадника ([Прилог 5.1.](#)).

Факултет систематично испитује пролазност на испитима из сваког предмета, па и предмета на основним студијама социологије.

Факултет води трајну евиденцију о положеним испитима. Оцена добијена на испиту уписује се у: испитну пријаву и индекс студента, у записник о полагању испита, а постоји и као електронски запис.

Инфраструктура за студенте испуњава све захтеве који важе за високошколске установе. Студенти социологије користе све просторије које поседује Факултет: амфитеатре, лабораторије, рачунарске и друге учионице, библиотеке, читаонице, рачунарски центар, фотокопирницу, студентски клуб, као и просторије које користи Студентски парламент и Спортски савез студената Факултета (видети Стандард 11).

Заступљеност студената присутна је у свим сегментима управљања и одлучивања на Одељењу и Факултету, што је у складу са Законом о високом образовању и Статутом Факултета, а њихови представници редовно присуствују седницама комисија и Наставно-научног већа Факултета.

Студентски парламент редовно одржава седнице на којима се расправља о студентским питањима. Студентски парламент делегира представнике студената у телима и органима Факултета и стара се о заштити и интересима права студената. Осим преко Студентског парламента, студенти имају могућност да се током семестра индивидуално обратe

управнику Одељења и управи Факултета (декану, продеканима) у терминима који су посебно дефинисани.

Учешће студената у процени квалитета студијског програма обезбеђено је кроз студентске анкете којима се оцењују услови студирања (видети [Прилог 4.1](#)).

8.2. SWOT анализа квалитета студената

ПРЕДНОСТИ		СЛАБОСТИ	
Јасно дефинисане и јавности доступне процедуре које се односе на упис студената у прву годину студија, као и на напредовање студената током студирања	+++	Недовољно дефинисан поступак у случају ниске пролазности по предметима, програмима и годинама	+++
Све релевантне информације о акредитованом студијском програму и детаљне информације о свим предметима налазе се на званичном сајту Факултета	+++	Неприлагођеност неких простора Факултета студентима са хендикепом	+
Једнакост и равноправност студената по свим основама су загарантовани	+++	Неопходност организовања наставе у малим групама, што захтева ангажовање додатног учioniчког простора	++
Процедура оцењивања студената је потпуно и јасно дефинисана	+++	Тешкоће у постизању потпуне објективности и принципијелности професора током усмених испита	+++
МОГУЋНОСТИ		ОПАСНОСТИ	
Обезбеђивање финансијске подршке потребне за реализацију	++	Недовољно критичко промишљање и усвајање појединих предлога	+++

студентских активности и идеја		студената	
		Неприхватање корективних мера од стране неких професора, на шта указује стопа успешности студената Табела 8.2.	+++
Скала за квантификацију процене: +++ → високо значајно; ++ → средње значајно; + → мало значајно; 0 → без значајности			

8.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета студената

Акциони план за Стандард 8

Активности	Одговоран	Рок за извршење	Очекиван резултат
Укључивање старијих студената у рад са онима који су тек уписали	Продекан за наставу Наставници и сарадници Студенски парламент	Сваке године	Повећање ефикасности студирања
Прилагођавање корективним мерама за случај ниске пролазности и незадовољавајуће средње оценовања рада наставника и сарадника	Предметни наставници, Декан Продекан за наставу Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање	Стално	Боље вреновање студијског програма
Набавка учила и опреме, осавремењивање учионица чешће	Декан Продекани Управник одељења	Стално	Унапређен квалитет студената и наставног процеса

консултације са студентима			
Именовање тима који би промовисао програм Мастер академских студија социологије	Сви предметни наставници	Стално	Већи број заинтересованих студената
Активирање алумни удружења студената и Клуба студената социологије	Секретар одељења и предметни наставници	Стално	Алумни удружење студената које окупља бивше и садашње предаваче и студенте и тежи унапређењу и чувању веза међу њима
Организовање конференција, семинара, такмичења у знању и стручних скупова у организацији професора и студената	Наставници и сарадници Управник одељења	Сваке године	Развијање критичког размишљања и закључивања у одређеним научним областима
Већа мобилност студената – размена студената и учешће гостујућих студената	Наставници и сарадници Управник одељења	Стално	Размена знања, вештина и искустава са студентима сродних факултета

Табеле и прилози за Стандард 8:

[Табела 8.1.](#) Преглед броја студената по степенима, студијским програмима, и годинама студија на текућој академској години.

[Табела 8.2.](#) Стопа успешности студената.

[Табела 8.3.](#) Број студената који су уписали текућу школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове (60), (37-60) (мање од 37) за све студијске програме по годинама студија

[Прилог 8.1.](#) Правилник о процедури пријема студената

[Прилог 8.2.](#) Правилник о оцењивању

[Прилог 8.2.a](#) Правилник о изменама и допунама Правилника о оцењивању

Прилог 8.3. Процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања. Дате регулације су интегрисане у оквиру [Прилога 8.2.](#)

СТАНДАРД 9: КВАЛИТЕТ УЦБЕНИКА, ЛИТЕРАТУРЕ, БИБЛИОТЕЧКИХ И ИНФОРМАТИЧКИХ РЕСУРСА

Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса се обезбеђује доношењем и спровођењем одговарајућих општих аката.

9.1. Опис стања

Универзитет у Београду – Филозофски факултет Статутом је увео одредницу везану за своју издавачку делатност у оквиру које је дефинисана и делатност издавања уџбеника. Такође, Институт за социолошка истраживања већ деценијама уназад региструје издавачку делатност и потписује издања већине наставника који су ангажовани на програму Мастер академским студијама социологије. Сва издања, како Факултета тако и Института, као и издања других издавача релевантна за програм студирања се могу наћи у библиотеци Одељења за социологију, али и *online*. На тај начин студентима су обезбеђени уџбеници и друга литература која се користи у реализацији наставних предмета, који су објављени на интернет страници Факултета, односно Одељења за социологију.

Ради обезбеђивања квалитета уџбеника и остале литературе донети су следећи општи акти о раду Издавачке делатности Филозофског факултета: Општи акт о уџбеницима, тј. Правилник о издавачкој делатности ([Прилог 9.1.](#)) којим се уређује издавачка делатност на Филозофском факултету, утврђују надлежности и органи којима се поверава издавачка делатност, финансирање издавачке делатности, одређују услови и поступак издавања публикација, чување и дистрибуција публикација, као и друга питања од значаја за издавачку делатност. Факултет уређује и издаје следеће врсте публикација: а) часописе; Зборник Филозофског факултета; посебна издања; б) монографије; уџбенике; в) водич кроз Факултет (буклет); информатор за студенте; билтен Факултета; пропагандни материјал. Што се тиче Института за социолошка истраживања, издате су а) монографије б) зборници в) часопис Социологија. Нека издања су јавно доступни на сајту Института <http://isi.f.bg.ac.rs/category/izdanja/>

У складу са тим, континуирано се анализира и оцењује квалитет уџбеника и других учила у погледу квалитета садржаја, структуре, стила и обима. Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници Мастер академских студија социологије дат је у [Прилогу 9.2.](#)

Институт за социолошка истраживања издаје а) монографије, б) зборнике и в) часопис Социологија. Нека издања су јавно доступни на сајту Института <http://isi.f.bg.ac.rs/category/izdanja/>

Студентима, као што је и речено, је на располагању одељенска библиотека са читаоницом. Свака библиотека има сопствени депо у непосредној близини читаонице.

За претраживање књижних фондова корисницима стоје на располагању класични лисни каталози (ауторски, предметни), а од 2003. електронски каталог посредством програмског система COBISS.SR. На тај начин су факултетске библиотеке постале саставни део Виртуелне библиотеке Србије ослањајући се на Узајамну библиографско-каталошку базу података COBIB.SR (COBISS/OPAC).

У читаоници студентима стоје на располагању терминали, прикључени на академску мрежу, за претраживање електронских каталога и база стручне периодике. Библиотека набавља стручну литературу куповином. Фондови се повремено богате поклонима установа и појединаца, тако да библиотеке у своме саставу имају и више легата наших заслужних научника и јавних радника. Организација и начин рада библиотека регулисани су Правилником о раду Библиотека Филозофског факултета ([Прилог 9.4.](#))

На нивоу факултета делује Комисија за библиотеке која доноси одлуке од значаја за рад библиотека и координира њихову делатност. Одлуку о образовању Комисије за библиотеке доноси Наставно-научно веће. У свом последњем саставу Комисију за библиотеке је изабрало на основу члана 232. став 1. алинеја 1. Статута Факултета Наставно-научно веће Филозофског факултета на својој XX редовној седници, одржаној дана 27.09.2018. године, одлика бр. 1420/1-XIX/1 од 27.09.2018. године.

Библиотека је опремљена потребним бројем уџбеника и материјалима неопходним за извођење наставе. Поред тога, она поседују богату стручну литературу из одговарајућих области намењену научном раду наставног особља. Запослени у библиотеци поседује одговарајућу стручну спрему и редовно се усавршавају у складу са захтевима модерног библиотекарства. Библиотеке Факултета учлањене су у заједницу универзитетских библиотека Србије

Приказ броја и врсте библиотечких јединица у библиотекама Филозофског факултета дат је у [Табели 9.1.](#)

Захваљујући оснивању Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (KOBSON), корисницима са IP адреса Универзитета омогућен је бесплатан приступ најзначајнијим светским електронским базама података које садрже велики број наслова часописа и књига из свих научних области.

Компетентност и мотивисаност особља за подршку корисницима библиотека континуирано се прати, оцењује и унапређује.

9.2. SWOT анализа квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

ПРЕДНОСТИ		СЛАБОСТИ	
Постојање општих аката о уџбеницима и издавачкој делатности и поступање по њиховим одредбама и одговарајућим процедурама	+++	Недовољна покривеност наставних предмета уџбеницима и осталим училима	+++
Висока разноврсност структуре и значајан обим библиотечког фонда	+++		
Поседовање значајних информатичких ресурса – рачунара и друге припадајуће опреме, интернета/интранета, приступ референтним базама података часописа, уџбеника и других литературних извора серијских и монографских публикација	++		
Радно време библиотека, читаоница и Рачунарског центра је у потпуности прилагођено потребама студената, наставника и сарадника	++		
МОГУЋНОСТИ		ОПАСНОСТИ	

Доступност референтних база података часописа, уџбеника и других извора литературе	+++	Недовољан ниво улагања државе у образовну и научно-истраживачку делатност, што се посебно рефлектује на могућност набавке извора литературе, библиотечких и рачунарских ресурса	+
Озбиљнији надзор над легалношћу примене свих врста софтвера у установама високошколског образовања у Републици Србији	++		
Скала за квантификацију процене: +++ → високо значајно; ++ → средње значајно; + → мало значајно; 0 → без значајности			

9.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Акциони план за Стандард 9

Активност	Одговоран	Рок за извршење	Очекиван резултат
Повећати учешће средства за обезбеђивање потребних библиотечких и информатичких ресурса	Управа факултета, Управник одељења, Комисија за библиотеке	У време састављања финансијског плана за 2021. годину	Измена финансијског плана за 2021. годину

9.4 Табеле и прилози за Стандард 9:

[Табела 9.1.](#) Број и врста библиотечких јединица у високошколској установи

[Табела 9.2.](#) Попис информатичких ресурса

[Прилог 9.1.](#) Општи акт о уџбеницима (Правилник о издавачкој делатности)

[Прилог 9.2.](#) Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на високошколској установи (са редним бројевима)

[Прилог 9.3.](#) Однос броја уџбеника и монографија (заједно) чији су аутори наставници запослени на установи са бројем наставника на установи

[Прилог 9.4.](#) Правилник о раду Библиотека Филозофског факултета

СТАНДАРД 10: КВАЛИТЕТ УПРАВЉАЊА ВИСОКОШКОЛСКОМ УСТАНОВОМ И КВАЛИТЕТ НЕНАСТАВНЕ ПОДРШКЕ

Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке се обезбеђује утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и перманентним праћењем и провером њиховог рада.

10.1. Опис стања

Статутом Филозофског факултета (доступан у електронској форми на интернет страници Факултета: http://www.f.bg.ac.rs/pravna_akta) прецизно су дефинисане надлежности и одговорности органа Факултета, а самим тим и структура и одговорности унутар одељења. Одељењем за социологију руководи управник одељења који се бира на сваке 3 године, а углавном је пракса да то буде наставник са звањем редовног професора. Поред тога што је улога управника да води Седнице одељења, изабрани наставник је и координатор читавог програма, па и одговорно лице за управљање студијама социологије. Међу наставницима Одељења за социологију се бирају и представници Комисија Филозофског факултета којих укупно има 13: Кадровска комисија, Статутарна комисија, Комисија за наставу, Комисија за докторске студије, Комисија за студентска питања, Комисија за научноистраживачки рад, Комисија за библиотеке, Комисија за информатику, Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање, Комисија за наставну, научну и техничку документацију, Финансијска комисија, Декански савет и Етичка комисија (<http://www.f.bg.ac.rs/zaposleni/komisije>), чија је улога заступање одељења у раду поменутих комисија. Они се бирају на сваке 3 године. Поред тога, сви наставници и сарадници Одељења за социологију обављају своју научну делатност ангажујући се на пројектима које реализује Институт за социолошка истраживања, научна јединица повезана са Одељењем за социологију (<http://isi.f.bg.ac.rs/>) . На сваке 3 године се бира управник Института, углавном из редова редовних професора.

Стално запослени ненаставни радници

Од ненаставног особља искључиво на Одељењу за социологију запослена је једна особа као секретар одељења и две особе са радним местом библиотекара. Обавеза секретара је координација наставника са Службом за административне послове и другим органима

Факултета. Дужности библиотекара су регулисане Правилником о раду библиотека (Прилог 9.4.). Одељење за социологију, као и друга одељења, научне и наставне јединице користи и услуге другог ненаставног особља које је запослено на Факултету.

Број ненаставних радника стално запослених у високошколској установи у оквиру одговарајућих организационих јединица

Редни број	Назив организационе јединице	Укупан број
1.	Секретар Факултета	1
2.	Служба за правне, кадровске и административне послове	10
3.	Служба за студентске послове	5
4.	Библиотека	21
5.	Служба за финансијско-материјалне послове	6
6.	Служба за техничке послове	25
7.	Секретари одељења	10
8.	Рачунарски центар	6
9.	Остало ненаставно особље	6
Укупно		90

Детаљан приказ ненаставног особља дат је у посебној листи ненаставног особља ([Табела 10.1.](#))

Праћење и оцењивање квалитета организације и управљања Одељењем је стална активност, а предвиђено је да се спроводи путем анкета (запослених и студената) и извештаја о раду Одељења. На основу спроведених анализа, органи управљања доносе мере за унапређење рада. Мере се доносе у виду одлука органа Одељења које се доносе на Одељенским седницама. Остале мере се предузимају у виду налога за рад, појединачних решења и обавезујућих инструкција. Декан утврђује потребе за ангажовањем ненаставног особља, полазећи од тога да се рад и пословање Факултета одвија у континуитету, ефикасно и рационално. Услови заснивања радног односа ненаставног особља су дефинисани Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места на Филозофском факултету. Поступак заснивања радног односа ненаставног особља је

регулисан Законом о раду и може се спровести под условом да је радно место предвиђено општим актом о систематизацији и ако су обезбеђена средства за његово финансирање.

Наставници, ненаставно особље, студенти и шира јавност имају могућност да у континуитету прате и оцењују рад и деловање управљачког, наставног и ненаставног особља. Ове активности спроводе се кроз учешће представника Студентског парламента на дељенским седницама. Анкете које спроводи Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање су доступне јавности ([Прилог 10.2.а](#) и [Прилог 10.2.б](#)).

Образовање и усавршавање управљачког особља остварују се кроз учешће њихових представника на стручним скуповима, семинарима и тренинзима, у земљи и иностранству (семинари у организацији Универзитета у Београду у вези са применом Болоњске декларације, иностране конференције и семинари итд.).

Ненаставно особље Факултета има прилике за професионално усавршавање и образовање на интерним семинарима и тренинзима, као и кроз похађање специјализованих екстерних семинара из одговарајућих области рада (KOBISS, библиотечка обука, семинари из области финансија и рачуноводства, јавних набавки, противпожарне заштите и кадровских послова).

10.2. SWOT анализа квалитета управљања програмом основних студија социологије и ненаставне подршке

ПРЕДНОСТИ			СЛАБОСТИ	
Дефинисаност надлежности појединих чланова одељења у погледу организовања и реализовања Мастер академских студија социологије	++		Не постоји прецизна дефинисаност и доступност услова за напредовање ненаставног особља	+
Добра координација секретара одељења	++		Недефинисан и нетранспарентан систем награђивања ненаставног особља	++

Управљање је у складу са Законом, Статутом и правилницима који регулишу управљање наставним и научним јединицама	+++	Неукључивање ненаставног особља у пројекте и активности	++
У процесе управљања и одлучивања укључени су и наставници и студенти	+	Непостојање систематизације радних места прилагођене променама у наставној и научно-истраживачкој делатности Одељења за социологију	++
Праћење и оцењивање квалитета управљања програмом основних студија социологије	++		+++
МОГУЋНОСТИ		ОПАСНОСТИ	
Унапређење услова рада секретара одељења	+++	Необученост секретара за коришћење савремених програма	+++
Међународни програми за јачање управљачког капацитета високообразовних наставних јединица	+++	Непостојање жеље за заузимањем позиције управника Одељења, координатора програма основних студија социологије и управника Института	+++
Обука ненаставног особља у оквиру наменски припремљених програма	+	Тешка економска ситуација и стагнација у запошљавању ненаставног кадра	+++
Скала за квантификацију процене: +++ → високо значајно; ++ → средње значајно; + → мало значајно; 0 → без значајности			

10.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета управљања програмом основних студија социологије

- * Донети мере унапређења рада управника Одељења за социологију и координатора програма
- * Боље организовати рад ваннаставних служби у појединим периодима (пријем и упис студената, одржавање научних скупова на факултету...)
- * Спровести едукацију запослених о управљању квалитетом
- * Дефинисати услове и омогућити усавршавање и напредовање запослених у службама ваннаставне радне јединице
- * Дефинисати стандарде, надлежности и процедуре одговарајућим актима

Акциони план за Стандард 10

Активност	Одговоран	Рок за извршење	Очекиван резултат
Увести стандардизацију рада ненаставног особља	Декан, Секретар факултета, Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање	Децембар 2020.	Измене Статута усвојене на седници Савета Факултета
Израда годишњег плана обуке ненаставног особља	Секретар Факултета	Децембар 2020.	Направљен годишњи план обуке ненаставног особља
Израда документа за метрику и евалуацију ненаставне подршке	Декан, Комисија	Децембар 2020.	Израђен документ за метрику и евалуацију ненаставне подршке

10.4. Табеле и прилози за Стандард 10

[Табела 10.1.](#) Број ненаставних радника стално запослених у високошколској установи у оквиру одговарајућих организационих јединица

Прилог [10.2.a](#) и [10.2.б](#) Анализа резултата анкета студената и наставног особља о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби

СТАНДАРД 11: КВАЛИТЕТ ПРОСТОРА И ОПРЕМЕ

Квалитет простора и опреме се обезбеђује кроз њихов адекватан обим и структуру.

На Универзитету у Београду – Филозофском факултету посебна пажња се посвећује квалитету основних инфраструктурних ресурса – простора и опреме. У складу са бројем студената на програму мастер академских студија социологије, организују се предавања и вежбе у учионицама различитих капацитета. Настава и испити се углавном одржава на трећем спрату факултета на коме има укупно 6 учионица и то капацитета 185 места, а уколико је неопходно, настава и практичне вежбе се одржавају у Институту за социолошка истраживања. Ако је реч о већим групама, настава и испити се одржавају у амфитеатру који је капацитета 336 места и укупне површине 410,51 м² или на првом спрату Факултета, где се налазе три учионице капацитета преко 100 места и две учионице капацитета 72 места ([Табела 11.1.](#))

Укупан капацитет простора за извођење наставе, рачунајући и просторије Факултета које Одељење за социологију дели са другим одељењима износи 1061 места.

Наставници и сарадници располажу са укупно 25 места у кабинетима који су распоређени на III-спрату. За рад Студентског парламента Факултет је обезбедио просторију површине од 36,20m².

Студентима програма мастер академских студија социологије је омогућено да користе одељенску библиотеку у чијем саставу се налази и читаоница.

Факултет располаже и одговарајућом техничком опремом за савремено извођење наставе у складу са потребама свих врста и степена студија ([Табела 11.2.](#)).

Рачунарски центар Факултета поседује комплетну информационо-комуникациону инфраструктуру, са већим бројем савремених *online* сервиса који су стављени на располагање наставницима и студентима, попут E-learning портала (Moodle платформе), портала за распоред часова и резервацију факултетских ресурса, webmail сервиса са

персоналним организатором за сваког студента и наставника, као и сервиса за пријављивање испита, вредновање рада наставника и сл.

Факултет обезбеђује приступ Eduroam сервису (бесплатан бежични приступ интернету) чији је носилац Академска мрежа Србије (АМРЕС), а омогућава свим запосленима и студентима бесплатан приступ интернету преко приступних тачака.

Такође, Факултет је обезбедио сталан приступ различитим врстама информација у електронском облику преко академске мреже КОБСОН, приступ већини страних и домаћих стручних и научних часописа.

Из приказа стања и дубље анализе евидентно је да су остварене активности са циљем унапређења квалитета опреме и простора.

11.2. SWOT анализа квалитета простора и опреме

ПРЕДНОСТИ			СЛАБОСТИ	
Адекватно опремљене компјутерске лабораторије неопходне за обуку студената за рад на програмима за обраду података	++		Непостојање свих, за наставу потребних, софтвера и мрежних каблова за све рачунаре	++
Континуирано праћење и усклађивање капацитета простора и опреме са потребама наставног процеса на мастер академским студијама социологије	++		Неадекватна искоришћеност просторних капацитета у односу на укупну површину и укупан број студената и запослених	++
Неометан приступ различитим врстама информација у електронском облику и информационам технологијама	+++		Слабе wifi мреже у ходнику	+
			Неадекватна изолација зграде	+++
МОГУЋНОСТИ			ОПАСНОСТИ	

Формирање нових лабораторија са новом компјутерском опремом и савременим програмима	+++	Проблеми у финансирању високог образовања од стране ресорног министарства	+++
Аплицирање код невладиног сектора и приступних фондова Европске уније за добијање донација у виду софтвера, опреме	+++	Непостојање сталне, уговорима регулисане, сарадње са већим бројем друштвених субјеката	++
Скала за квантификацију процене: +++ → високо значајно; ++ → средње значајно; + → мало значајно; 0 → без значајности			

11.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета простора и опреме

- Организовати састанке са свим учесницима на пројектима и размотрити могућности удруживања материјалних трошкова у циљу набавке заједничке, али вредније опреме
- Поставити решавање питања обезбеђивања савремене лабораторијске опреме
- Склопити уговоре о пословно-техничкој сарадњи

Акциони план за Стандард 11

Активност	Одговоран	Рок за извршење	Очекиван резултат
Обезбеђивање лабораторијске опреме, софтвера за одржавање наставе и акредитација	Декан, Савет факултета, управник одељења за социологију	Децембар 2022.	Боља опремљеност лабораторија и упознавање са новим програмима
Увођење клима уређаја	Декан, Савет факултета, управник	Мај 2021.	Технички пријем

	одељења за социологију		
Преиспитивање проблема простора и капацитета и предлог нових мера у складу са финансијама	Декански колегијум, управник одељења за социологију	Јун 2021.	Извештај

11.4 Табеле и прилози за Стандард 11

[Табела 11.1.](#) Укупна површина (у власништву високошколске установе и изнајмљени простор) са површином објеката (амфитеатри, учионице, лабораторије, организационе јединице, службе)

[Табела 11.2.](#) Листа опреме у власништву високошколске установе која се користи у наставном процесу и научно-истраживачком раду

СТАНДАРД 13: УЛОГА СТУДЕНАТА У САМОВРЕДНОВАЊУ И

ПРОВЕРИ КВАЛИТЕТА

Високошколске установе обезбеђују значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета, и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе, као и кроз анкетирање студената о квалитету високошколске установе.

13.1. Опис тренутне ситуације

У оквиру програма основних студија социологије студенти имају могућност да активно учествују у процесима провере и унапређења квалитета и тиме обезбеђује њихову значајну улогу у процесу обезбеђивања квалитета. Уз то, представницима студената је обезбеђена могућност учествовања у раду Комисије за обезбеђивање квалитета и самовредновање, Статутарне комисије, Комисије за наставу и другим телима и органима Факултета ([Прилог 13.1](#)). Одељење за социологију тесно сарађује и пружа подршку раду Студентском парламенту, који својим Пословником (<http://www.f.bg.ac.rs/files/akta/Posl-StParl.pdf>), поред осталог, предвиђа учествовање у поступку самовредновања Факултета као и разматрање питања и спровођење активности у вези са обезбеђивањем и оценом квалитета наставе, реформом студијских програма, анализом ефикасности студирања, утврђивањем ЕСПБ бодова, унапређењем мобилности студената, подстицањем научно-истраживачког рада студената, заштитом права студената и унапређењем студентског стандарда.

Обезбеђивање учешћа и утицаја студената на процес самовредновања и провере квалитета се остварује следећим поступцима:

- Укључивањем представника студената у рад Комисије за обезбеђивање квалитета и самовредновање;
- Прибављањем и разменом мишљења са представницима студената при изради и модификацији програма и организацији наставе кроз њихово активно учешће у раду Комисије за обезбеђивање квалитета и самовредновање;
- Прибављањем и разменом мишљења са представницима студената о резултатима самовредновања и оцењивања квалитета програма основних студија социологије.

- Организовањем и спровођењем анкетирања студената као обавезног елемента у поступку самовредновања Факултета, али и спровођењем анкета које су организовали сами наставници са програма основних студија социологије (<https://forms.gle/iz9XzingHcb9QWb38>). Пружањем анонимних одговора на постављена анкетна питања, студентима је омогућено изношење својих ставова и мишљења о питањима из свих области које се проверавају у процесу самовредновања, што је од изузетне важности за формирање свеобухватног и коначног мишљења о квалитету рада на програму основних студија социологије;
- Чињењем резултата анкетирања доступним јавности и њиховим укључивањем у укупну оцену самовредновања и оцене квалитета програма.
- Укључивање студената у процесе перманентног осмишљавања и реализације развоја студијских програма. Од посебног значаја је њихово укључивање у евалуацију студијских програма у оквиру курикулума и развој метода оцењивања.
-

13.2. SWOT анализа улоге студената у самовредновању и провери квалитета

ПРЕДНОСТИ		СЛАБОСТИ	
Активно учешће студената у Комисији за обезбеђивање квалитета и самовредновање	+++	Незаинтересованост одређеног броја студената за квалитетно учешће у процесу евалуације и унапређења квалитета	+++
Кроз анкету студенти активно учествују у евалуацији програма основних студија социологије	+++	Код одређених анкета, мањи број студената заокружује да о датом питању нема мишљење	+
		Осим за анкете, студенти показују мало интересовање за друге поступке којима се обезбеђује утицај студената на самовредновање и проверу квалитета	++
МОГУЋНОСТИ		ОПАСНОСТИ	

Увођење корективних мера за решавање неусаглашености са стандардима квалитета које могу да допринесу подизању свести студената о њиховој улози у обезбеђењу квалитета на програму основних студија социологије	++	Преоптерећеност студената обавезама доводи до тога да студенти веома често немају времена за озбиљније бављење обезбеђивањем квалитета или површно прилазе том проблему	+++
Унапређење сарадње са свршеним студентима и њиховим послодавцима, у циљу добијања повратних информација које утичу на унапређење квалитета наставних садржаја	++		
Скала за квантификацију процене: +++ → високо значајно; ++ → средње значајно; + → мало значајно; 0 → без значајности			

13.3. Предлог мера и активности за побољшање улоге студената у самовредновању и провери квалитета

- Радити на едукацији студената по питању њихове улоге у самовредновању и обезбеђивању квалитета преко студентских представника у Комисији за обезбеђивање квалитета и самовредновање и преко Студентског парламента,
- Интензивирати активности на повећању информисаности студената о потреби да дају своје мишљење о функционисању програма које похађају
- Обезбедити сталну могућност анкетања и на основу резултата такве анкете предузети потребне корективне мере.

Акциони план за Стандард 13

Активност	Одговоран	Рок за извршење	Очекиван резултат
Радити на едукацији	Комисија за	Стално	Већа заинтересованост

студената по питању њихове улоге у самовредновању и обезбеђивању квалитета преко студентских представника у Комисији за обезбеђивање квалитета и самовредновање	обезбеђивање квалитета и самовредновање Продекан за наставу, Наставници и сарадници програма Мастер академских студија социологије		и ангажованост студената по питању унапређења квалитета
Интензивирати активности на едукацији студената о предностима и значају њихове ангажованости у раду стручних тела факултета, односно предностима и значају објективног изношења мишљења и ставова у процесу самовредновања и оцењивања квалитета програма;	Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање, Продекан студент, Наставници и сарадници програма мастер академских студија социологије	Стално	Унапређење рада стручних органа и тела Факултета у којима се захтева учешће студената
Чешће спроводити самостално анкетирање студената на програму независно	Наставници и сарадници на програму мастер академских студија социологије	Стално – сваки семестар	Адекватнији опис тренутног стања и побољшање квалитета програма

од самовредновања на нивоу Факултета			
---	--	--	--

13.4. Табеле и прилози за Стандард 13

Прилог 13.1 Документација која потврђује учешће студената у самовредновању и провери квалитета

СТАНДАРД 14: СИСТЕМАТСКО ПРАЋЕЊЕ И ПЕРИОДИЧНА ПРОВЕРА КВАЛИТЕТА

Високошколска установа континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета.

14.1. Опис стања

Праћење и провера квалитета на програму мастер академских студија социологије се обавља на крају сваког семестра у оквиру провере квалитета и самовредновања које се обавља на нивоу целог Факултета. Одговорни актер за спровођење анкете је Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање на Факултету, у којој учешће узимају и представници студената. Комисија, у сарадњи са управником одељења и предметним наставницима и сарадницима организује, контролише и унапређује рад на:

- спровођењу утврђених стандарда и поступака за оцењивање квалитета и обављање свих задатака које у том процесу имају субјекти у систему обезбеђивање квалитета Факултета;
- обезбеђивању услова и инфраструктуре за редовно, систематско прикупљање и обраду података потребних за оцену квалитета у свим областима које су предмет самовредновања;
- обезбеђивању редовне повратне информације од послодаваца, својих бивших студената и других одговарајућих организација о компетенцијама студената који заврше одређени ниво студија (од овог самовредновања Комисија треба изменом у Правилницима да регулише и овај начин анкетирања и анализе података);
- обезбеђивању података потребних за упоређивање са другим сродним високошколским установама у погледу квалитета;
- обављању периодичне провере и самовредновања нивоа квалитета током којих сагледава спровођење утврђене стратегије и поступака за обезбеђење квалитета, као и достизање жељених стандарда квалитета.

Комисија је укључена у спровођење интерних и екстерних провера квалитета у циљу акредитације, надзора или реакредитације високошколске установе, студијских програма и диплома. Студенти су чланови Комисије, те имају активну улогу у доношењу и спровођењу Правилника и Стратегије за обезбеђивање квалитета.

Правилницима и Стратегијом за обезбеђивање квалитета утврђен је начин и поступак самовредновања студија, студијских програма, рада наставног и ненаставног особља и услова рада као дела стратегије Факултета за праћење, обезбеђивање, унапређење и развој квалитета студија свих студијских програма, па и програма мастер академских студија социологије. Ови документи садрже: део о вредновању од стране студената, део о вредновању запослених на Факултету, а у предстојећем периоду треба регулисати и део о вредновању од стране послодаваца и свршених студената Факултета, са циљем да се побољша квалитет наставе и рад запослених. У периодичним самовредновањима обавезно је укључивање резултата анектирања студената. Поред Правилника и усвојене Стратегије за обезбеђивање квалитета и именовања Комисије за обезбеђивање квалитета и самовредновање, а ради унапређења стандарда квалитета рада, Филозофски факултет је усвојио различите процедуре и мере и прецизно је одредио субјекте обезбеђивања квалитета:

- усвојио је стандарде и поступке за обезбеђивање и унапређење квалитета рада,
- усвојио је план рада и процедуре за праћење и унапређење квалитета,
- усвојио је поступке који обезбеђују поштовање плана и распореда наставе,
- усвојио је поступке и процедуре којима Факултет крајем сваког семестра спроводи анкете студената о свим сегментима квалитета педагошког рада наставника и сарадника на Факултету,
- предстоји усвајање поступка и процедура за прикупљање мишљења дипломираних студената о стеченим знањима и прикупљање мишљења послодаваца о стеченим квалификацијама свршених студената Филозофског факултета.

Наставници програма мастер академских студија социологије обезбеђује примену утврђених стандарда и поступака за оцењивање квалитета поштујући Статутом предвиђене обавезе руководства Факултета, Комисије за обезбеђивање квалитета и самовредновање, катедри и стручних служби. На Одељењу за социологију се обављају периодична самовредновања и провере нивоа квалитета рада, током којих се испитује примена начела утврђених Стратегијом и поступака за обезбеђивање квалитета, као и достизање постављених стандарда квалитета. На интернет страници Факултета презентоване су информације о активностима које обезбеђују систематско праћење и периодичну проверу квалитета у циљу одржавања и унапређења квалитета рада ове

високошколске установе, а којих се Одељење за социологију придржава (http://www.f.bg.ac.rs/pravna_akta)

О самовредновању се сачињавају извештаји настали на основу резултата анкета са студентима на свим студијским програмима па и програма основних студија социологије, које Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање представља јавности, а Наставно-научно веће, односно Савет Факултета усваја након разматрања и анализе презентованих налаза (сви извештаји се налазе на <http://www.f.bg.ac.rs/zaposleni/fajlovi>).

У периоду од 2015. године, када је Филозофски факултет у Београду акредитовао студијске програме и обновио дозволу за рад, на основу обимних резултата самовредновања до којих се дошло, наставници програма мастер академских студија социологије су применили различите механизме, поступке и процедуре које воде ка унапређењу квалитета појединих стандарда.

14.2 SWOT анализа систематског праћења и периодичне провере квалитета

ПРЕДНОСТИ		СЛАБОСТИ	
Спровођење квалитативног истраживања са студентима на програму мастер академских студија социологије, независно од самовредновања на нивоу Факултета	+++	Није одржан континуитет у спровођењу самосталног истраживања наставника на програму	++
Спровођење истраживања са свршеним студентима мастер академских студија социологије	+++	Истраживање са свршеним студентима се не обавља у једнаким временским размацама	+++
Спровођење истраживања са послодавцима свршених студената програма	+++	Истраживање са послодавцима се не обавља у једнаким временским размацама	+++
Успостављен онлајн систем	++	Слаба методологија поступака интерне провере квалитета која се	++

анкетирања		спроводи континуирано	
Формирана база података од значаја за периодичне провере квалитета	+++	Непостојање адекватне методологије поређења са другим високошколским установама	++
Постоји утврђена методологија за спровођење контроле квалитета и испуњености стандарда	+++	Недовољно коришћење података добијених контролом квалитета за планирање будућих активности	++
Сва усвојена документа везана за контролу квалитета доступна су јавности на интернет страници Факултета	++	Непрецизно дефинисане обавезе запослених и студената у процесу контроле квалитета, као и недостатак мера за стимулацију њиховог учешћа, што за последицу има недовољну заинтересованост за овај веома значајан сегмент пословања Факултета	+++
Активно ангажовање студената у Комисији за обезбеђивање квалитета и самовредновање	+++	Студенти, генерално, показују слабо интересовање за учешће у активностима везаним за проверу квалитета мастер академских студија социологије	++
МОГУЋНОСТИ		ОПАСНОСТИ	
Већа заинтересованост наставника и сарадника да учествује у реализацији анкете са свршеним студентима и њиховим послодавцима	+++	Одељење за социологију нема довољно ресурса за честу реализацију истраживања ставова свршених студената и њихових послодаваца	+++
Запослити ненаставно особље са капацитетом да помогне у контроли квалитета и испуњености стандарда	++	Комисија за обезбеђивање квалитета и самовредновање нема довољан капацитет рада, јер јој недостаје административно-техничка подршка	++

Факултет има веће информатичке могућности које се могу искористити у процесу контроле квалитета и испуњености стандарда	++	Недовољна посвећеност студената и наставника развоју културе квалитета	++
Скала за квантификацију процене: +++ → високо значајно; ++ → средње значајно; + → мало значајно; 0 → без значајности			

14.3 Предлог мера и активности за систематско праћење и периодичну проверу квалитета

- Координаор програма мастер академских студија социологије треба да размотри наменско ангажовање ненаставног особља, које ће дати техничку подршку контроли квалитета и испуњености стандарда.
- Одељење за социологију треба да одреди наставнике и сараднике који су одговорни за редовно прикупљање мишљења свршених студената и њихових послодаваца независно од рада Комисије за обезбеђење квалитета и самовредновање
- Формирати бољу софтверску подршку контроли квалитета и испуњености стандарда.
- Увести обавезу да се при планирању сваке активности у оквиру програма мастер академских студија социологије претходно анализирају извештаји о контроли квалитета из претходних година.
- Предвидети средства за рад на пословима контроле квалитета у буџету.
- Јавно похвалити и наградити запослене и студенте који су се ангажовали на пословима контроле квалитета.

Акциони план за Стандард 14

Активност	Одговоран	Рок за извршење	Очекиван резултат
Обезбедити финансијска средства за стимулисање рада	Управник одељења за социологију, Координатор мастер	2021.	Одлука Управника одељења и координатора

чланова радне групе за системско праћење квалитета	програма академских студија социологије и Управа Факултета		програма о персоналним решењима за праћење квалитета програма мастер академских студија социологије
Формулисати препоруке за побољшање квалитета програма настале на основу препорука студената, бивших студената и послодаваца	Управник програма и радна група формирана за праћење квалитета и самовредновање програма мастер академских студија социологије	Септемар 2021.	Примена препорука и рад на побољшању квалитета сваког појединачног наставног предмета

Показатељи и прилози за стандард 14:

Прилог 14.1 Информације презентоване на сајту високошколске установе о активностима које обезбеђују систематско праћење и периодичну проверу квалитета у циљу одржавања и унапређење квалитета рада високошколске установе.